

İçindekiler

Düşünce

- 3 Li-derkenar: *Ne biçim insansın... Mesih'te?*
CHUCK FAROE

Kitap

- 5 Kutsal Kitap Nasıl Oluştu? Tanrı'dan Gelmiş Başka Sözler Var mı?
KEN WIEST
- 9 "Bir Şey Olmaz" Demeyin: *Özdeyişler'de İhtiyatlı Olmak Kavramı (1. Bölüm)*
CHUCK FAROE
- 12 Yoel, Mika ve Habakkuk'un Bildirisi: *Tanrı'nın Sesini Dinlemek (Bir Alıntı)*
DAVID PRIOR

Tarih

- 18 Türkiye'nin Hristiyan Kutsalları
KEN WIEST

Hizmet

- 20 1998-2006 Yıllarındaki Hizmetimden Çıkardığım Dersler
İSMAIL KULAKÇIOĞLU

Kaynak

- 22 Lütüfla mı Kurtuldunuz? Ne Tür Bir Lütüfla?
JACKSON WU
- 24 Tanrı'nın Lütfunun Anlamı
JAYSON GEORGES
- 25 Lütuf Karşılık Bekler mi?
JACKSON WU

Giriş

Hakkımızda

e-manet Türkiye’de hazırlanarak Türk kilise önderlerine ücretsiz olarak gönderilen üç aylık e-posta Kutsal Kitap ve tanrıbilim dergisidir.

e-manet, 2. Timoteos 2:2’deki sürecin gerçekleşmesine araç olmayı amaçlamaktadır. Yarının önderlerini donatacak olan bugünkü Türk kilise önderlerinin donatılmasına katkıda bulunmak istiyoruz.

Bu derginin iki ana hedefi vardır: olgunlaşma ve hizmet.

Dergide benimsenen iki temel değer vardır: üstün nitelikli içerik ve okuyucuların yararı.

Kilise önderlerinin eleştirel düşünme, düşüncelerini net bir biçimde belirtme ve farklı görüşleri sevgiyle hoş görmenin yanı sıra, Kutsal Yazılar’a göre değerlendirme kapasitelerini geliştirmeleri can alıcı önem taşır. Bu derginin böyle bir gelişim sürecine yarayacak yapıcı bir ortam sağlayacağını umuyoruz. **e-manet**’in yararlı olması için tepkilerinizi, isteklerinizi ve eleştirilerinizi bildirmeniz gerekecektir. Bunları yazikurulu@e-manetdergi.org adresine iletebilirsiniz.

e-manet’in tüm sayılarını <http://www.e-manetdergi.org> adresli web sitemizden indirebilirsiniz. Ayrıca dergimizde yayınlanan tüm makaleleri interaktif bir dizinde bulabilirsiniz.

Telif Hakları

e-manet’te yayımlanan makalelerin ve karikatürlerin telif hakları, yazarlarına veya onları ilk yayımlayan kurum veya yayınevine aittir. Mesih imanlıları olarak telif hakları yasasını ihlâl etmek istemeyiz. **e-manet** kurulunun aldığı yayın izinleri, makalelerin ve karikatürlerin başka yerlerde (web siteleri dahil), yayımlanmasını kapsamayabilir. İzin nereden alınması gerektiğini öğrenmek için bize yazikurulu@e-manetdergi.org e-posta adresinden ulaşabilirsiniz.

Li-derkenar

Ne biçim insansın... Mesih'te?

■ *Chuck Faroe*

Geçenlerde iki Türk kardeşle görüşmeyi beklerken bir başka yabancıнын hizmeti hakkında sohbet ediyorlardı, ben de kulak misafiri oldum. Bu yabancı kardeşin hizmetinin kendilerine ne kadar yararlı olduğunu, vaazlarından da her zaman çok bereket aldıklarını belirtiyorlardı.

Bizim görüşme vaktimiz geldi, son derece hoş ve yararlı bir vakit geçirdik. Ondan sonra biraz boş vaktim vardı, aynı pastanede oturarak çalıştım. Ama bir şey fark ettim: içimi hafif bir huzursuzluk kemiriyordu. "Neyin var senin?" diye sordum kendi kendime. Sanki sorar sormaz ağzımdan bir cümle çıkıverdi: "Hiç kimseyle rekabet etmiyorum... Hiç kimseyle!"

İnsanın iç hayatı, bilinçaltı öyle bir şey ki bazen duygular, tepkiler, farkındalıklar âdeta yığın halinde ortaya çıkıyor. Burada yaşadığım duygusal tepkiyi ve bu tepkiyle neredeyse eşzamanlı söylenen "rekabet etmiyorum" ifadesini sizin için yorumlayayım.

Türkiye'de hizmet eden bir yabancı olarak başka bir yabancıнын çok "başarılı" olduğunu duyduğumda farkında olmadan bilinçaltımda kendimi o kardeşle karşılaştırmışım ve "o çok beğenilmişse ben daha az beğeniliyorum herhalde" gibi bir sonuca varmışım. (Burada benim serseri bilinçaltımın vardığı sonuç mantiken her ne kadar zayıf olsa bile, duygusal olarak herhalde çok anlaşılır ve hatta yaygın bir tepkidir!) Gene, bilinçaltımda, daha az beğenildiğim için üzölmüşüm, huzursuz olmuşum.

Ama hafifçe huzursuz olduğumu fark edince, özeleştiri yaptım, duygularımı sorguladım.

İmanlı için özeleştiri kaçınılmaz bir önem taşır, çünkü başka şekilde yürek tutumumuzun ne olduğunu kestiremeyiz. Tanrı'nın hikmeti de bize, "Her şeyden önce de yüreğini korusun, çünkü yaşam ondan kaynaklanır" (Özd. 4:23) diye uyarır. Yürek tutumumuz bütün hayatımızın gidişatını belirler.

"Neden böyle huzursuzsun?" diye kendime sorar sormaz kendimi "Hiç kimseyle rekabet etmiyorum!" diye ilan ederken buldum! Bu neden böyle oldu? Çünkü bu sorunun cevabı ("Çünkü 'hizmet yarışı'nı sen kaybediyorsun, o kardeş sana galip geldi!") bilincimin ucuna gelir gelmez, içselleştirmiş olduğum bir gerçek, Kutsal Ruh'un inayetiyle, hemen yüreğime egemen oldu. O gerçek de şudur: "Tanrı bedeninin her üyesini dilediği biçimde bedene yerleştirmiştir." (1Ko. 12:18)

Kilise olarak amacımız Mesih'i tanımak ve tanıtmak, hep birlikte de O'na benzer hale gelmek. Bu sürecin sonucunda da Rabbimiz hak ettiği gibi yüceltilecektir. Tek yüceltilecek, övülecek O'dur, yüceliğini, onurunu, övgülerini başkasına bırakmaz (bkz. Yşa. 42:8).

O zaman hizmette başka kardeşlerle "onur yarışı"na girmem anlamsız olduğu kadar zararlı bir davranıştır! Bedenin bir üyesi olarak Tanrı'nın beni kendi sevecen ve hikmetli takdirine göre nasıl bir amaçla bedene yerleştirdiğini anlayarak O'nun iradesine uygun bir şekilde işlemeye gayret etmeliyim, bununla da tatmin olmalıyım.

Tanrı'nın iradesinden daha önemli veya şerefli bir şey yapamazsınız ki!

Hepimiz meşhur Romalılar 12:1-2 ayetlerini çok iyi biliyoruz:

Öyleyse kardeşlerim, Tanrı'nın merhameti adına size yalvarırım: Bedenlerinizi diri, kutsal, Tanrı'yı hoşnut eden birer kurban olarak sunun. Ruhsal tapınmanız budur. Bu çağın gidişine uymayın; bunun yerine, Tanrı'nın iyi, beğenilir ve yetkin isteğinin ne olduğunu ayırt edebilmek için düşüncenizin yenilenmesiyle değişin.

Burada ne kadar değerli bir çağrı var: Diri kurban olun! Tanrı'nın isteğini ayırt edin! Düşüncenizin yenilenmesiyle değişin!

Peki, bu ayetleri izleyen Romalılar 12:3 ayetini biliyor muyuz? Pavlus şöyle diyor:

Tanrı'nın bana bağısladığı lütufla hepimize söylüyorum: Kimse kendisine gereğinden çok değer vermesin. Herkes Tanrı'nın kendisine verdiği iman ölçüsüne göre düşüncelerinde sağduyulu olsun.

Bu da son derece önemli bir çağrıdır: Tanrı her imanlıya bir "iman ölçüsü" vermiştir. Her birimizde özel olarak Mesih bir "lütf ölçüsü"nü biçimlendirmiştir (bkz. Ef. 4:7). Görevimiz, bize takdir edilen iman ve lütf ölçüsünü keşfederek ona göre hizmet etmektir.

Ne biçim insansın... Mesih'te? **E**

"Tanrı'nın bu lütfü yüce, ulu, kudretli ve etkin bir şeydir. Ruhumuzda yan yatıp uyumaz. Lütf dinler, öncülük eder, iter, çeker, değişiklik yaratır, insanda işler ve kendisini hissettirip yaşattırır. Kendini gizlese de eylemleri açıktır."

Martin Luther

Goodreads.com < https://www.goodreads.com/author/quotes/29874.Martin_Luther?page=2 >

Telif Hakları © 2016 Adam Ford. <http://adam4d.com/deserves/> izin ile kullanılmıştır.

Adapted.com

Kutsal Kitap Nasıl Oluştu? Tanrı'dan Gelmiş Başka Sözler Var mı?

▣ *Ken Wiest*

▣ *Y.M.*

Her insan Tanrı'dan kesin ve net bir bildiri almak ister. Şeytan da hiç kimsenin Tanrı'dan kesin bir söz olduğunu bilmediğinden emin olmak ister. Kutsal Kitap diye adlandırdığımız kitabın Tanrı'nın sözü olduğundan emin olabilir miyiz? Kanon doktrini, bu konuyu enine boyuna düşünmemize yardımcı olur. "Kutsal Kitap'ın 66 kitapçığının Tanrı'nın gerçek sözleri ve Tanrı'nın tek gerçek sözü olduğunu nasıl bilebiliriz?" sorusunu yanıtlar. Bu doktrin bize, elimizdeki Kutsal Kitap'ın ve yalnızca Kutsal Kitap'ın Tanrı'nın tek sözü olduğuna dair bir güvence sağlar. Öncelikle Yeni Antlaşma kanonu üzerine odaklanacağız, fakat ilkelerin çoğu Eski Antlaşma için de uygulanabilir.

Michael Kruger kanon kavramını anlaşılır kılma konusunda büyük ve iyi katkı sağlamıştır. Kanon analizi hakkındaki ilkeleri, dipnottaki İnternet adresinde vurgulanmıştır ve bazı yorumlarla birlikte aşağıda sıralanmaktadır.¹ David Dunbar'ın "The Biblical Canon" adlı makalesi de bu konuyla ilgili oldukça yararlı bir araştırmadır.²

Eski Antlaşma

İsa Mesih, İbranice Kutsal Kitap'ın üç kısmından (Tevrat, Zebur ve Peygamberler) Kutsal Yazılar olarak alıntı yaparak bizzat Eski Antlaşma'nın yetkisini tanımıştır. Mesih'in o üç kısımdan yaptığı alıntılar şunlardır: Matta 4:4'te Yasa'nın Tekrarı 8:3; Luka 4:17-19'da Yeşaya 61:1-2; Matta 21:42'de Mezmur 118:22-23. Tanrı'dan gönderilmiş bir peygamber ve Tanrı Oğlu olarak, İsa'nın yetkililiği bu konunun temel ve nihai ölçütüdür. İsa Eski Antlaşma'yı iman ve itaat edilmesi gereken Tanrı'nın sözü olarak gördüğünden, bizler de böyle görmeliyiz.

"İsa Eski Antlaşma'yı iman ve itaat edilmesi gereken Tanrı'nın sözü olarak gördüğünden, bizler de böyle görmeliyiz."

Güçlü kanıtlar, Eski Antlaşma kanonundaki kitapların İsrail'e verildiği gibi kabul edildiğini öne sürmektedir. Kitaplar yetkili olarak tanınmıştır. İ.S. birinci yüzyılın sonunda Josephus, Eski Antlaşma kanonunun tamamlanmış olduğunu gösterdi. 2. Esdras 14:14, kabul edilen kanonsal kitapların sayısının yirmi dört olduğunu belirtir. Belirttiği sayı otuz dokuzdan azdır, çünkü İbranice Kutsal Kitap Krallar'ı tek, Samueller'i tek ve Tarihler'i tek kitap sayar, ayrıca on iki kısa peygamberlik de tek kitap olarak görülür. Talmud, *Bava Bathra* 14-15'te aynı sayı kabul edilir.³ Yeni Antlaşma'da Eski Antlaşma kitaplarından Kutsal Yazılar olarak sayılan sekiz yüzün üzerinde gönderme ve alıntı vardır. Ancak apokrif kitaplardan hiçbiri Yeni Antlaşma yazarları

tarafından alıntılanmamıştır; eğer onlar tek tek veya toplu halde Kutsal Yazılar olarak sayılıysaydı, bu kilit bir eksiktir.

Bu nedenle Kutsal Kitap uzmanları Kutsal Yazıları "kendiliğinden doğrulanan" olarak tanımlar. Diğer deyişle, kitaplar kendi yetkilerine sahiptir ve bunu kanıtlamak için de hiçbir konseye ihtiyaç duymazlar. Bazıları İbranice Kutsal Kitap'ın kanonunu doğrulayan "sözde" Jamnia Konseyi'ni ortaya atar. Eski Antlaşma'nın herhangi bir konsey tarafından onaylandığına dair kanıtlar çok zayıftır, muhtemelen de böyle bir durum söz konusu olmamıştır, çünkü metinler zaten Tanrı'nın sözü olarak sayıldığından böyle bir mecburiyete gerek duyulmamıştır.

Bir Eski Antlaşma metninin Kutsal Yazılar olarak kabul görmesi için esas kriter, yazarın peygamberlerin çizgisinde olduğunun görülmesidir. Yahudiler peygamberliklerin Malaki ile sona erdiğine inanıyorlardı. Deliller göstermektedir ki İ.Ö. 100'de Yahudiler tamamlanmış bir kanonu kabul etmişlerdi.⁴

Yeni Antlaşma

Yeni Antlaşma kanonu kriter açısından benzer bir yol izledi. Yeni Antlaşma'da aynı zamanda, diğer Yeni Antlaşma mektuplarının ve müjdelerin de zaten Tanrı'nın sözü olarak kabul

"Kutsal Yazılar kendi yetkilerine sahiptir ve bunu kanıtlamak için de hiçbir konseye ihtiyaç duymazlar."

edildiğini gösteren ifadelerle sahibiz. Petrus, 2. Petrus 3:15-16'da, Pavlus'un mektuplarını Tanrı'nın sözü olarak kabul eder. 1. Timoteos 5:18, Luka 10:7'yi (Yas. 25:4'ü alıntılıyarak) Tanrı'nın sözü olarak alıntılımaktadır.

Ancak Yeni Antlaşma kanonunun bütünüyle kabul edilen şekli bir araya gelene dek, kitapların yazılma zamanı arasında uzun bir dönem geçmişti. Yeni

Antlaşma'nın yirmi yedi kitabının tamamının ilk kez kabul edilmesi, Athanasius'un İ.S. 367'de Diriliş Bayramı'ndaki mektubunda görülmektedir. O dönemden önce, Klemens ve Origenes gibi bilginler (İ.S. ikinci yüzyıl) Yeni Antlaşma'nın büyük kısmını Kutsal Yazılar olarak tanıyordu. Kitaplar daha ilk dönemde üç gruba ayrılmıştı. Anlamamız açısından, biz bunu iki gruba indireceğiz. Daha önce kabul edilen kitaplar, dört Müjde'yi ve Pavlus'un mektuplarını kapsıyordu. İlk dönemde üzerine tartışılan diğer kitaplar vardı ama daha sonra bunlar Kutsal Yazılar olarak tanındı. Yahuda ve 2. Petrus, içerik açısından 'birbirlerine çok fazla benzedikleri için' geciktirildi. 2. ve 3. Yuhanna'nın da çok kısa olduğu düşünülüyor. Yakup kitabı da Pavlus'un öğretileriyle varsayılan bir tartışmadan ötürü sorgulandı. Diğer kitaplar, *Hermas'ın Çobanı*, Barnabas'ın mektubu ve Pavlus'un İşleri gibi, hiçbir zaman Tanrı'nın sözü olarak görülmedi.

Bir kitabın Yeni Antlaşma kanonu olarak kabul edilmesi için kullanılan kriter açık ve netti. Her şey Mesih ve O'nun öğretileriyle başlıyordu. Dirilişinden ötürü İsa, haklı olarak Yasa'nın Tekrarı 18'de Musa'ya verilmiş vaadi gerçekleştiren peygamber olarak görülüyordu, buna göre sözlerinde ve Kutsal Yazıları kullanmada yetkili olduğunu kesindi. Mesih'in Eski Antlaşma'yı kabul etmesi ve kullanması, yaptıklarını ve öğretilerini anımsamaları için elçilerini yönlendirecek Ruh'u vaat etmesi (Yu. 14:26; 15:26 ve 16:7-13), kanonu anlamak için esastır. Yuhanna 14-16'dan ayetler, Yeni Antlaşma'yı yazarken elçilere yardım sağlanacağını temin ediyordu.

Sahte öğretmenler ve sahte öğretiler, kanonu belirleme ihtiyacında kilit bir rol oynadı. İsa'nın öğretileri, ölümü ve dirilişiyle ilgili elçilerin bildirdikleriyle fikir ayrılığı gösteren çeşitli öğretiler ortaya atıldıkça, yetkili bir tanık zorunlu hale geldi. İsa'nın öğretileri ile elçisel tanıklığı savunmak ve sahte öğretileri çürütmek için yazılı belgelere, yetkili kitaplara gerek duyuldu. Markiyon'un Kutsal Yazılar görüşü, kanonu oluşturma gerekliliğine pek yarar sağladı. Markiyon Pavlus'un mektupları dışında neredeyse her şeyi reddetti. Fazlaca Yahudi yanlısı olduğu düşünülen kitaplar (örneğin Matta) ve Eski Antlaşma'nın tamamı kendisi tarafından reddedildi. Sahte öğretmenler ve sahte öğretiler, kiliseyi yıllardır kendi inandıklarına kabul etmeye zorladı: Bazı kitaplar Kutsal Yazılar'dı, bazıları değildi.

İlave bir neden, imanlılara yapılan zulümlerdi. Zulüm, Hristiyanların yazıların kopyalarını yetkililere sık sık teslim etmelerine yol açıyordu. Zulüm gören bir Hristiyan, sahte değil gerçek Tanrı'nın sözü uğruna ölüyor olduğundan emin olmak istiyordu.

Kruger, kanonu tanımlarken, hatırlanması gereken birkaç önemli noktaya değinir.

1. Yeni Antlaşma kitapları, sahip olduğumuz ilk Hristiyanlık belgeleridir. Herhangi bir şeyin başlangıcına ne kadar yakın olunursa, bilginin daha doğru olacağı düşünülür. Bu birinci yüzyıldaki bütün yazıların kanonsal olduğu anlamına gelmez, sadece kanonsal kitaplar eski olduğu söylenmektedir.
2. Yeni Antlaşma döneminde yazılan bütün apokrif kitaplar, ikinci yüzyılda veya sonrasında yazılmıştır. Birçoğu sahte isimli yazarlarla anılır. Teolojileri çoğunlukla birinci yüzyıl dökümanlarıyla uyum içerisinde değildir. Birinci yüzyıla ait dökümanlarla benzer görüş içerenlerden hiçbiri Yeni Antlaşma kanonuna dahil olabilecek kadar açık veya eski tarihli değildir. Bazı apokrif kitapların Katolik Kilisesi'nin Eski Antlaşması'na eklenmesi resmi olarak kanonun tamamı ilk kiliseler tarafından tanınmasının üzerinden 1200'ü aşkın yıl geçtikten sonra gerçekleşti. Hieronimus, yaptığı Kutsal Kitap'ın Latince çevirisi için apokrifin değerli olmadığını düşündü. 16. yüzyılda apokrifin kabul edilme süreci bu kısa girişin konusu dışındadır, fakat Martin Luther'in Kutsal Kitap yetkisinde olma kriterleri için sunduğu argümanların Katolik Kilisesi'nin o dönemde bu kitapların birçoğunu listeye eklemesinde bir rol oynadığını söyleyebiliriz.
3. Görmüş olduğumuz gibi, Yeni Antlaşma elçiler veya elçisel vekiller tarafından yazıldı (Markos Petrus'u temsil eder; Luka Pavlus'u temsil eder). Efesliler 2:20 ve Matta 10:14 gibi ayetler elçilerin yetkisini açıklar. Yuhanna 14:26 ve 15:26, Yeni Antlaşma'nın yazılmasında Kutsal Ruh'un rolüne işaret eder. İkinci yüzyıl apokrifinin bir şekilde bir elçiyle ilişkilendirilmesi, yazıların yetkili olarak görülmesi için elçisel yetkinin mecburi olduğunu göstermektedir.
4. İ.S. 170'de Tatian ve 180'de Ireneus, yalnız ve yalnız dört müjdeyi "müjdeler" olarak gördü. Ireneus bu "dört " müjdeyi, kendi döneminden çok önce oluşmuş bir geleneğe işaret ederek, "kendisine iletilmiş" olarak tanımlar. Böylece ikinci yüzyılın sonunda dört müjdenin sabit bir kategori olduğunu söyleyebiliriz. Yazılmış başka "müjdeler" olmasına rağmen, başka hiçbir müjde Kutsal Yazı olarak kabul edilmedi.

“Sahte öğretmenler ve sahte öğretiler, kiliseyi yıllardır kendi inandıklarına kabul etmeye zorladı: Bazı kitaplar Kutsal Yazılar'dı, bazıları değildi.”

5. İ.S. 180'de yirmi yedi Yeni Antlaşma kitabının yirmi ikisi onaylandı. Muratorian belgesi bazı kitaplar hakkında tartışmalar yaşandığını ortaya koyuyor ki bu aslında şaşırtıcı olmamalı; konu oldukça mühimdi ve layığıyla çözülmeliydi. Ancak temel inançlar kitaplardan yirmi ikisini seçecek kadar yerleşik hale gelmişti, bu kitapların her biri de İncillerimizde bulunmaktadır. Belgelerde sıralanan başka hiçbir kitap Kutsal Yazılar arasında görülmemiştir.
6. *Hermas'ın Çobanı* gibi kanona ait olmayan kitapların kilise önderleri tarafından kullanılmış ve ruhsal gelişim için yararlı görülmesi olmasına rağmen, hiçbiri Kutsal Yazılar olarak kilise babaları tarafından alıntılanmamıştır. Bu tarihsel gerçek değerlendirme yaparken ağır basmalıdır. Ayrıca burada sessizlik argümanı da söz konusu değildir, çünkü bu kitaplar biliniyordu, tartışılıyordu ve övülüyordu. Bu kitaplar asla Yeni Antlaşma belgeleri kadar yetkili olarak sayılmamıştır.
7. Bildiğimiz bir konu, yine de tekrar etmekte yarar var: İznik Konseyi Yeni Antlaşma kanonunu belirlemedi. Bu konsey başka önemli konular üzerine eğilmişti, Mesih'in doğuşu gibi. Kanona hiçbir kilise konseyi karar vermedi. Kanonsal kitaplar hakkındaki kararlar bir anlaşmazlığı çözümlenmek için yazılmadı; aksine, konseyde alınan bazı kararlar yıllardır neler bilindiğini bildiriyordu sadece. Geniş kapsamlı ve eski usul bir fikir birliği söz konusuydu. Aynıısı Eski Antlaşma için de söylenebilir. İsa'nın yetkisi, Eski Antlaşma'yı üç katlı boyutuyla 'kabul edilir ve yetkili Kutsal Yazılar' arasında kabul etmemize yardım etmektedir. Bu, İsa'nın bir tartışmaya ya da karara çözüm getirmek için alıntı yapabilme yetkisidir.
8. Tanrı'nın gerçek ve sadık olduğunu bilmek (Say. 23:19), Kutsal Kitaplarımızda olanın Tanrı'nın sözü ve dışında kalanın olmadığı şeklinde meşru bir sonuca vardırıır.
9. Kanona ait kitaplar kendilerine dair tanıklık etmektedirler. Yaşam değiştiren ruhsal bir niteliğe sahiptirler. Bu değişim, kitabı yazdıran Ruh'un eylemi olmadan bilinmez. Kabul edelim ki bu noktada bir öznellik derecesi vardır ve çeşitli dini altyapılardan gelen birçokları benzer iddiada bulunabilir. Basitçe eklemek isterim ki, müjdeyi duymak veya okumakla görülen değişim, kolay olduğu kadar zorlu durumlarda da, tarih boyunca çeşitli kültürlerde oldukça yaygındır. Değişim, toplumun kendisi de dahil, "dini görev ve sorumlulukları" yerine getirmenin ötesine geçip her anlamda yaşamların değişmesi haline gelmiştir.

Kutsal Kitap kanonunu oluşturma süreci, diğer antik metinler ve yetkileri için kullanılmış kriteri de barındırıyordu. Yetkinin doğal kriteri, temel öğreti üzerindeki yaygın ve ilk kullanım ve fikir birliği, herhangi bir metnin yetkisini belirlemede tarihçiler tarafından kullanılan sıradan bir kriterdir. Benzer adımlar ve kriter, kanon belirlemede de kullanılmış görülmektedir.

Kutsal Kitap'ın Tanrı'nın sözü olduğuna güvenebiliriz. Tanrı'dan gelmiş, gözden kaçırdığımız başka hiçbir söz ve bildiri yoktur. **e**

Sonnolar

¹ Michael J. Kruger *Canon Fodder* < <http://michaeljkruger.com/> > (27.04.2015 tarihinde erişildi). Kruger'ın kanon üzerine bu sitede önem taşıyan sayısız blog paylaşımı bulunmaktadır.

² David Dunbar, "The Biblical Canon", *Hermeneutics, Authority and Canon*, ed. D.A. Carson ve John D. Woodbridge (Grand Rapids, Michigan: Zondervan, 1986), s. 299-360. F.F. Bruce, *The Canon of Scripture* (Westmont, Illionis: IVP Academic, 1988) bir diğer yararlı, uzun bir kitap kaynağıdır, fakat bu makale için başvurulmamıştır.

³ A.g.e., s. 304.

⁴ A.g.e., s. 315.

“Bir Şey Olmaz” Demeyin Özdeyişler’de İhtiyatlı Olmak Kavramı (1. Bölüm)

❖ *Chuck Faroe*

Bu günlerde aptal olup olmadığımı anlamaya çalışıyorum. İnsanın kendi kendine aptal demesi aptallık değil mi? Aslında, tam tersine, insanın kendisi hakkında “Aptal değilim ki!” demesi aptallık olabilir. En azından, hiç “Aptal mıyım?” diye sormamak aptallık olabilir.

Hemen, “Kusura bakma da bu çok aptalca bir konu!” demeyin. Çünkü beni kendime bu soruyu sormaya iten, Kutsal Kitap’taki Özdeyişler kitabıdır. Özdeyişler kitabına göre bizi tanımlayan temel sorulardan biri, aptal olup olmadığımızdır.

Özellikle Özdeyişler kitabını okurken aptal olup olmadığımı anlamak için Türkçe bir kelimeyi anlamaya çalışıyorum: ihtiyatlı olmak. Beni düşündüren, bu yazılar

serisinde işlemek de istediğim temel ayetler aşağıda yazılır. Dikkatlice okuyun. Bu ayetler sizde acaba hangi düşünceleri ve duyguları uyandırıyor? Bu ayetlere göre, ihtiyatlı kişi nasıldır?

“Özdeyişler kitabına göre bizi tanımlayan temel sorulardan biri, aptal olup olmadığımızdır.”

*Ahmak sinirlendiğini hemen belli eder,
Ama ihtiyatlı olan aşağılanmaya aldırılmaz. (Özd. 12:16)*

*İhtiyatlı kişi bilgisini kendine saklar,
Oysa akılsızın yüreği ahmaklığını ilan eder. (Özd. 12:23)*

*İhtiyatlı kişi işini bilerek yapar,
Akılsız kişiye ahmaklığını sergiler. (Özd. 13:16)*

*İhtiyatlı kişinin bilgeliği, ne yapacağını bilmektir,
Akılsızların ahmaklığıysa aldanmaktır. (Özd. 14:8)*

*Saf kişi her söze inanır,
İhtiyatlı olansa attığı her adımı hesaplar. (Özd. 14:15)*

*Saf kişilerin mirası akılsızlıktır,
İhtiyatlı kişilerin tacı ise bilgidir. (Özd. 14:18)*

*İhtiyatlı kişi tehlikeyi görünce saklanır,
Bönse öne atılır ve zarar görür. (Özd. 22:3 ile 27:12 ayetleri ayındır)*

Bu serinin gelecek yazılarında yukarıdaki sekiz ayetindeki “ihtiyatlı olmak” kavramını derinlemesine incelemeye çalışacağım. Bu yazıdaysa konuya giriş olarak önce Özdeyişler’deki bilgelik vizyonu hakkında düşünmek istiyorum.

Özdeyişler’deki Bilgelik Vizyonu

Bilindiği gibi, Özdeyişler kitabının ana konusu bilgeliktir. Sözlüğe göre bilge, “Geniş ve derin bilgi sâhibi olan, bunu en doğru ve faydalı şekilde kullanan (kimse)” anlamına gelir; bilgelikse, “Bilge olma,

olayları erdem ve bilgiden gelen bir üstünlükle değerlendirme durumu” demektir.¹ Eski Antlaşma’da sıkça *bilgelik* olarak çevrilen İbranice *hokmah* kelimesi² bir konuda ustalık veya beceri kasteder. Özdeyişler kitabının ortaya koyduğu bilgelik anlayışı, özgün okuyucu (veya daha doğrusu, dinleyici) kitlesine, yani Yahve’nin İsrail’deki antlaşma halkına, bir nevi “yaşam ustalığı”nı kastederdi. “Yaşam ustalığı” ne işe yarar? Tek kelimeyle, olgunlaşmak. Koptak şu önemli gözlemde bulunur:

Özdeyişler’de bilgelikten söz edildiğinde şu soru yanıtlanmaktadır: Rüştünü ispatlamış olmak, olgun olmak ve yetişkin hayatının getirdiği sorumlulukları üstlenebilmek için insana ne gereklidir? ... Kutsal Kitap’ın anlayışına göre, hem toplumun hem de Tanrı’nın önünde yetişkin davranmak için bilgelik gereklidir.³

Ustalık kavramıyla kuru, teorik bilgiler kastedilmez. İyi bir usta, bin bir somut durumda ne yapacağını bilir. “Usta ne yapacağını nasıl bilir” diye sorsak, eğitim görmüştür, kendi ustasını çokça gözlemlemiştir, taklit etmiştir, bilgilidir, anlayışlıdır, bol deneyimlidir gibi yanıtlar alırız. Ama sonuç olarak bunun esas cevabı, “Çünkü o ustadır!” şeklinde olacaktır. Fox’a göre, Özdeyişler’de *bilgelik* ve *bilgi* kelimeleri neredeyse eşanlamlı olup Sokrates’in bilgi hakkında savunduğu şu anlayışa uygundur: Bilgi “belirli bir işi yapmamıza yarayan bir güç, kapasite veya yeterlidir.”⁴ Böylece bilgelik, somut duruma göre işe yarayacak bir şekilde *doğru şeyi doğru* şekilde *doğru* zamanda ve *doğru* niyetle yapmak demektir.

“Rab korkusu derin ve çok yönlü bir saygıyı, içten itaati ve dinsel ile seküler konular arasında ayırım gözetmeyen bir adanmışlığı kasteder.”

O zaman bilge olmak için neyi ne zaman, nasıl ve *niçin* yapacağımızı anlamalıyız. Çeşitli şartlar altında neyi niçin yaptığımız, duruma göre değişebilir. Ama Özdeyişler’deki bilgelik kavramında niyetlerimizi güden temel bir değer var: RAB korkusu. Nitekim Özdeyişler’de diyor ki, “RAB korkusudur bilginin temeli” (1:7) ve “RAB korkusudur bilgeliğin temeli” (9:10).⁵ Kutsal Kitap’ta Rab

korkusu sadece Yahve’nin yüceliği ve yargısı karşısında dehşete kapılmak anlamına gelmez. Bu kavram derin ve çok yönlü bir saygıyı, içten itaati ve dinsel ile seküler konular arasında ayırım gözetmeyen bir adanmışlığı kasteder.⁶ Bilgeliğin temeli RAB korkusu olduğuna göre bilgelik, “Rab’bi neyin hoşnut ettiğini ayırt” etmemizi gerektirir (Bkz. Ef. 5:10).

Bu bağlamda Fox ilginç bir gözlemde bulunur: Özdeyişler’de Tanrı’nın buyruklarından çok, O’nun *tutumları* vurgulanır: Tanrı’nın neleri sevdiği, nelerden nefret ettiği, nelerden tiksindiği ve nelerden hoşnut kaldığı ön plandadır.⁷ Bunu örnekleyen birkaç ayet olarak şunları gösterebiliriz:

*RAB’bin nefret ettiği altı şey,
İğrendiği yedi şey vardır:
Gururlu gözler,
Yalancı dil,
Suçsuz kanı döken eller,
Düzenbaz yürek,
Kötülüğe seğirten ayaklar,
Yalan soluyan yalancı tanık
Ve kardeşler arasında çekişme yaratan kişi. (6:16-19)*

*RAB hileli teraziden iğrenir,
Hilesiz tartıdansa hoşnut kalır. (11:1)*

*RAB yalancı dudaklardan iğrenir,
Ama gerçeğe uyanlardan hoşnut kalır. (12:22)*

*Kötüyü aklayan da, doğruyu mahkûm eden de
RAB’bi tiksindirir. (17:15)*

*Yasaya kulağını tıkayanın
Duası da iğrençtir. (28:9)⁸*

Fox'ın tezine göre, Özdeyişler'deki ilkelerin ortak paydası Tanrı katında takdir gören bir uyumluluktur. Bu konuda Fox, “[Özdeyişler'deki] toplumsal ilkelerin öngördüğü amaç, her ne kadar şu kelimeyle çoğu zaman belirtilmesi bile, שלום [şalôm]dur: Tüm unsurlarının etkili ve karşılıklı bağdaştığı bütünlük ile tanımlanan esenliktir.”⁹ Fox bu uyumluluk vizyonuna “ahlaksal estetik” terimini yakıştırdı.¹⁰ Bilge olmak için sadece Tanrı'nın “buyruklarına ve yasalarına değil, O'nun *duygularına* duyarlı olmalıyız.”¹¹ Öyleyse bilgelik, iyilik ve güzellik sergileyen tanrısal bir uygunluktur. Biz de bilge hale geldikçe bu vizyon yüreklerimize egemen olur.

Kuru bilgi, yaşantımızdan kopuk teorik bilgi, önemsemediğimiz, öylesine öğrenmeye çalıştığımız bilgiler yüreklerimize egemen bir vizyon sayılamaz! Yüksek lisans öğrencisiyken arkadaşlar bana “hafızlamak” terimini öğretiler; yani, sınavı hazır olmak için notları ezberlemek. Sınavı geçmek için öylece hızla ezberlenen “bilgiler” hayata pek uygulanmadığı gibi ayrıca çabuk unutulur! Vizyonsa, kendimizi kaptırdığımız, derinliklerimizde arzuladığımız bir şeydir. Rab korkusu, Rab'bin sevdiklerini sevmek ve tiksindiklerinden tiksirmek, bilgeliğin getirdiği uygunluk vizyonu, bütünsel bir olaydır.

Nitekim Fox, bilgi ve bilgeliğin bütünselliğini şöyle dile getirir:

*Sokrates'in bütünsel erdem bilgi kuramı modelinde, bilgi (veya bilgelik), iyilik arzusu ve güzellik sevgisi birdir. O zaman bu anlayıştan yola çıkarak bilgeliğin, özünde hem bilişsel hem duygusal hem de estetik olduğunu söyleyebilirim. İyiliği arzulayan ama aklıyla benimsemek için anlamaya çalışmayan kişi bilge değildir. İyi olanın ne olduğunu bilen ama aynı zamanda bunun güzelliğini sezerek sevmeyen kişi de bilge olamaz. Aynı şekilde iyi olanın ne olduğunu bilip de arzulamayan kişi bilge sayılamaz. Aklın ve yüreğin bu eylemleri ancak bölünmez bir bütünlük içindeyken bilgelik mevcut sayılabilir.*¹²

Bu yazılarda amacım, size az bilinen bir Kutsal Kitap konusunu teknik şekilde anlatmaktansa, sizi bir vizyona çağırma. Özdeyiş kitabının bilgelik çağrısının bir yönü olarak ihtiyatlı kişinin nasıl yaşadığını, nasıl davrandığını, neden bilge sayıldığını ve bilge olarak neden Tanrı'nın hoşuna gittiğini derinlemesine araştırarak sizi (ve kendimi!) bu konuda gıpta ettirmeye çalışacağım!

Özdeyişler'e göre ihtiyatlı olmak ne demektir ve nasıl bir olaydır? Tanrı katında neden bu denli değerlidir? İhtiyatlı olmak kime lâzım ve bu nitelik nasıl kazanılır? Bu yazının başında listelenen sekiz ayeti derin derin düşünerek serinin ilerleyen yazılarında bu soruları yanıtlamaya çalışacağız. **E**

Sonnotlar

¹ İlhan Ayverdi, *Asırlar boyu târihi seyri içinde Misalli Büyük Türkçe Sözlük* (İstanbul: Kubbealtı Lugatı, 2005), s. 367.

² “Yargı yeteneği” anlamındaki Arapça kökenli kökteşi *hikmet* ile karşılaştırın. Bkz. Sevan Nişanyan, *Sözlerin Soyağacı: Çağdaş Türkçenin Etimolojik Sözlüğü* (İstanbul: Adam, 2002), s. 181.

³ Paul E. Koptak, *NIV Application Commentary: Proverbs* (Grand Rapids, MI: Zondervan, 2003), s. 39.

⁴ Michael V. Fox, “The Epistemology of the Book of Proverbs,” *Journal of Biblical Literature*; Kış 2007; C:126, S:4, s. 669.

⁵ Bu hüküm Özdeyişler kitabının girişini oluşturan 1-9. bölümlerinin ilk ve son bölümlerinde bulunur ve bu gerçeğin önemini pekiştiren bir çerçeve oluşturur.

⁶ Bkz. Chuck Faroe, “Öğrenci Yetiştirme: Olgunlaşma Yolu Süleyman'ın Özdeyişleri'nden Geçer,” *e-manet*, Ocak-Mart 2003, S: 1, s.10-12.

⁷ Fox, “Epistemology,” s. 679.

⁸ Vurgu eklenmiştir.

⁹ Fox, “Epistemology,” s. 679.

¹⁰ “Moral aesthetic,” a.g.e., s. 681.

¹¹ Fox, “Epistemology,” s. 679. Vurgu özgün metindedir.

¹² Fox, “Epistemology,” s. 684.

Yoel, Mika ve Habakkuk'un Bildirisi

Tanrı'nın Sesini Dinlemek (Bir Alıntı)

David Prior

Mesut Yılmaz

Bu makale Haberci Yayıncılık'ın Kutsal Kitap Konuşuyor yorum dizisinde satışa sunacağı aynı başlıklı yorum kitabının bir alıntısıdır.

Habakkuk 2:1 – 20

2. Çifte vizyon

1. Gözlemek ve beklemek (2:1)

Kazuo Ishiguro'nun aynı adlı romanından uyarlanmış *Günden Kalanlar (Remains of the Day)* adlı filmde Anthony Hopkins 1930'larda bir İngiliz taşra konağında duygusal açıdan bastırılmış bir uşak rolünü oynar. Uşak yavaş yavaş evin işlerini yöneten ve Emma Thompson tarafından canlandırılan kadına âşık olur. Uşak, duygularını ifade edebilme becerisinden yoksundur ve ilişkileri çok resmi, gerçekdışı bir halde kalır.

Tanrı ile ilişkimiz de sık sık buna benzer yapay ve gerçekdışı bir seviyede kalabilir. Tanrı'nın sessizlikleri, kararları ya da yolları konusunda hissettiklerimizi duygusal patlamalar yaşayarak ona söylememizin yanlış olduğunu düşünür, buna cesaret edemeyiz. Ancak Tanrı bizden Habakkuk'un onunla yüzleşmesiyle sergilediği dürüstlüğün aynısını ister. Tanrı ona en derin korkularımız ve en kontrolsüz hislerimizle güvenmemizi ister. Eyüp'ün dürüstlüğünü onaylaması, bununla birlikte Eyüp'ü teselli eden dindar üçlünün dindar önemsizliğini onaylamaması bu gerçeğin altını çizer.¹ Tanrı bizden belirli türdeki bir imanlı için kabul edilemez ya da şok edici olduğunu düşündüğümüz şeyleri hissetmiyormuş ya da düşünmüyormuş gibi davranmamızı değil, her şeyi ona fırlatmamızı ister.

Habakkuk Tanrı'yla çok açık bir şekilde konuşmaya özgürdü, çünkü derinlere dalmış ve orada sonsuz "Kaya'nın" sağlam temelini – Tanrı'nın sonsuz değişmezliğini (1:12) bulmuştu. Şaşkınlıktan aptallaşmasını ve yaşadığı travmayı Tanrı'nın önünde dile getirmesinin ardından bulunduğu yerde kaldı ve Tanrı'nın vereceği yanıtı gözleyip beklemeye başladı. Tanrı'ya ilk yakınma duasının ardından böyle bir ifade yoktu (1:2 – 4) ancak Tanrı ona lütfekar bir şekilde karşılık verdi. "Tanrı hakkındaki sorularını Tanrı'ya götürmek, ancak bilge bir adamın yapacağı bir şeydir."² Habakkuk bir yanıt beklemektedir ve bu yanıt gelene dek gözleyip beklemeye devam edecektir.

İsrail'de gözcülerin oynadığı rol çok önemliydi. Bu tüm peygamberlerin hizmetlerinin vazgeçilmez bir parçasıydı: "Peygamber, Tanrım'ın yanı sıra Efrayim halkına gözcülük eder" (Hoş. 9:8). Tanrı peygamberleri atadı ve onların halkının gözcüleri olmasını bekledi. Bir gözcü

kale muhafızı gibidir, halk için görev yapar ve halkı Tanrı'nın yasaları ile Tanrı'nın yollarından ayrılmamanın bedeli konusunda uyarma görevini üstlenir.

Ne var ki Habakkuk'un gözlemesi ve beklemesi tamamen farklı bir anlam kazanmıştır. "Habakkuk diğer yöne bakar. Tanrı'nın antlaşmada bulunan ve kendisinin de imzacılardan biri olduğu ceza maddesi, günahın cezalandırılması gerektiği yönündeki madde ışığında nasıl hareket edeceğini görmek ister."³ Başka bir deyişle Habakkuk Tanrı'yı gözlemekte ve antlaşmanın kendi payına düşen kısmını yerine getirip getirmeyeceğini, Babilliler'i özellikle kendi halkına yönelik şiddetli acımasızlıklarından dolayı cezalandırıp cezalandırmayacağını görmek istemektedir. Tanrı'yı izler ve bekler.

Böyle bir gözleme ve bekleme, Tanrı'ya imanın içeriğinin temelinde yer alan unsurlardan biridir. Ancak bu hummalı bir nesilde parça parça olmuş yaşamlar sürdüren aktivist imanlılar

"Böyle bir gözleme ve bekleme, Tanrı'ya imanın içeriğinin temelinde yer alan unsurlardan biridir."

arasında çoğu zaman eksik bir unsurdur. Gözlemek ya da beklemek bizim için pek kolay değildir. Konuşmak ve yapmakta çok daha iyiyizdir. Özellikle Tanrı'nın dualarımızı yanıtlamasını beklemekte zorlanıyoruz. Özellikle bu dualar Habakkuk'un duası gibi buruk yüreklerden ve kafa karışıklığından kaynaklanan tutkulu dualarsa bunların yanıtladığını gözlemlemekte ve beklemekte çok

zorlanıyoruz. Bu nedenle peygamberden gözlemek ve beklemek konusunda daha çok şey öğrenmemiz önemlidir.

a. Gözlemek ve beklemek zaman alır

"Habakkuk, yakınmasına Yahve'nin ikinci yanıtının hemen gelmeyeceğinin farkındadır. Bunu beklemeye hazırdır ... Bir yanıt gelecektir: peygamber bundan emindir...."⁴ Sabırsız, her şeye anında erişmeye alışkın ve zamanın para olduğu bir nesilde gözlemenin ve beklemenin zaman aldığını hatırlamamız gerekir. "RAB'be umut bağlayanlarsa ... kanat açıp yükselirler kartallar gibi" (Yşa. 40:31)⁵ diyen Kutsal Kitap ayetini bildiğimiz halde Tanrı'ya acele etmesini söyleyip bize hemen yanıt vermesini isteyebiliriz.

Gözleyen ve bekleyen iki adamın örneği bu konuyu anlamamıza yardımcı olacaktır. Daniel halkı için aracılık duaları ederek Tanrı'yı gözlemeye ve beklemeye koyuldu. Herhangi bir yanıtın görünür olmasından önce üç hafta beklemesi gerekti. "Çok sevilen biri" olduğunu konusunda güvence verilmesinin ardından Daniel'e şu yanıt verildi: "Korkma, ey Daniel! Anlayışa erişmeye ve kendini Tanrı'nın önünde alçaltmaya karar verdiğin gün duan işitildi. İşte bu yüzden geldim" (Dan. 10:11-12).

RAB'bin birkaç kez Yahuda ve Yerusolim halkı için dua etmemesini buyurduğu Yeremya bir gün Kral Sidkiya'nın temsilcilerinin bir ricayla kendisine geldiklerini gördü: "Lütfen bizim için Tanrımız RAB'be yalvar". "RAB'bin peygamber Yeremya'ya seslenmesi birçok farklı nedenin bir araya gelmesi sonucunda uzun zaman aldı, ancak bu Sidkiya ya da önderlerinin işitmek istedikleri türden bir söz değildi. Yeremya, Tanrı duasını yanıtlayana dek gözlemeye ve beklemeye hazırdı."⁶

"Yahve'nin kendisinden bir şey dileyenlere verdiği karşılık hiçbir zaman otomatik değildir."⁷ Biz hiç farkında olmadan her şeyin bir düğmeye basmakla elde edildiği dünya tarafından şartlandırıldık. Duayı gözleyerek ve bekleyerek antlaşma ilişkimizi ifade etmenin bir yolu olarak görmek yerine kolayca istediğimizi elde etmenin yolu olarak görmemiz mümkündür.

b. Gözlemek ve beklemek yalnız bir iştir

Habakkuk *gözcü kulesinde durayım der* (1), böylece kulede nöbet tutan nöbetçinin yalnızlığına işaret eder. Surların başka kısımlarındaki başka kuleler üzerinde aynı işi yapan başkaları da bulunuyor olabilirdi. Eğer hepsi farklı bir kulede nöbet tutmuyorsa içlerinden bazıları özellikle uzun gece nöbetlerinde bir araya geliyor olabilirdi. Ancak peygamberin gözcülük yapma çağrısı doğası gereği aşırı derecede yalnız bir işti.

Eski Antlaşma'daki peygamberlik hizmetlerini kaydeden metinlerin büyük bir kısmı, Tanrı için hayatını tehlikeye atan kişileri betimler – ya da Yeremya'nın (Habakkuk'un çağdaşı olarak) özellikle baskı dolu tecrübesinde olduğu gibi bir kuyunun dibinde betimlenebilirler.⁸ Bu "gözcülük" hizmeti itaatsiz bir halkın ve özellikle önderlerinin tutumlarından dolayı o kadar büyük bir yalnızlaşma ve dışlanma getiriyordu ki, bir gözcü olmak felaket habercisi olmakla neredeyse aynı anlama geliyordu.⁹

Habakkuk'un kendisini Tanrı'nın duasını yanıtlamasını gözlemeye ve beklemeye adayan nöbeti, neredeyse kesinlikle yalnız olmalıydı. Tanrı ile diyalogu daha en başından itibaren canın karanlık gecesinin kişisel, özel bir ifadesini yansıtıyordu. Peygamberliğinin tamamı tapınak litürjisinin parçası haline gelse ve tapınakta

"Bir gözcü olmak felaket habercisi olmakla neredeyse aynı anlama geliyordu."

profesyonel bir peygamber olarak hizmet etmiş olsa bile (bazı araştırmacıların düşündüğü gibi), bu nöbet zamanına kendi kişisel duası sırasında karar vermişti. Eğer kişi "sistemin içerisinde" ve "kurumun parçasıysa" tanrısız bir ulusta imandan dönmüş bir kilise adına Tanrı ile birlikte acı çekmek zaten her durumda tek başına çalışmayı seçmekten daha yalnızdı.

c. Gözlemek ve beklemek alternatif bir seçenek sunar

En derin ve karanlık kuyunun içinde batıp ezildiğini hisseden peygamber şimdi kendisini insanların yargı ve düşüncelerinin üzerine çıkarır ve Tanrı'nın yanına gelir. Böylece yeryüzünde gerçekleşen şeyleri görebilecek ve kendi benliğinin anlayışına göre değil, Kutsal Ruh'un ışığına göre yargıda bulunabilecektir.¹⁰

Dua ve sıkı düşünme, Tanrı'yı bekleme ve entelektüel sorunlarla mücadele, bırakma ve bırakmayı reddetme arasında bir karşıtlık olduğunu düşünmek fazlasıyla kolaydır. Tanrı'yla kişisel bir ilişkiyi keşfetmeye çok yaklaşmış birini hayal edin. Sayısız entelektüel soru sormuştur ve bunların birçoğu dikkatli ve tatmin edici bir şekilde yanıtlanmıştır. Ancak hala tam yanıt alamadığı birkaç soru vardır ve bunların yanıtlarını bulmak için tanıdığı Hıristiyan bir çifte sorup durur. Soruları doğru, sevgi dolu bir Tanrı tarafından yaratıldığı ve denetlendiği söylenen bir dünyada kötülüğün bulunması ve gücüyle ilgilidir. En sonunda arkadaşı çiftten biri "Senin için dua edeceğim" der. "Tanrı'nın şimdi gözlerini açması ve onu olduğu gibi tanıman, senin için yaptıklarını görmem için dua edeceğim, çünkü zihnin imanına engel oluyor." Ancak kocası şunu ekler: "İşte, bak, entelektüel gerçekleri göz ardı ediyor ve duaya kaçırıyorsun!"

Kendimizi böyle bir yerde bulduğumuzda kendimiz ya da bir başkası için tamamen güvenli bir rota bulunmamaktadır. Ancak iş Tanrı'nın yollarına geldiği zaman eninde sonunda kendimizi rasyonel süreçlerimizle mücadele yerine gözleyip beklemeye içtenlikle karar vereceğimiz bir noktada buluruz. Bu konum birçokları için daha erken değil, daha sonra varacakları noktadır. Ancak daha fazlaları için bunun sonunda gelmek yerine daha çabuk gelmesi gerekir.

Örneğin Eyüp ancak arkadaşlarıyla ve Tanrı'nın kendisiyle tartışmaya son vermesinin ve Tanrı'nın onu bahçede bir gezintiye çıkarmasına izin vermesinin ardından yeni bir iman noktasına varır. Tanrı Eyüp'ün sorularına birer birer yanıt vermedi; ancak Eyüp'e yüceliğinin ve yaratıcı dehasının Eyüp'ün daha önce hiç anladığından çok daha fazlasını gösterdi. Eyüp'ün buna verdiği tepki de dikkat çekicidir:

*Kuşkusuz anlamadığım şeyleri konuştum,
Beni aşan, bilmediğim şaşılabilir işleri ...
Kulaktan duymaydı bildiklerim senin hakkında,
Şimdiyse gözlerimle gördüm seni.
Bu yüzden kendimi hor görüyor,
Toz ve kül içinde tövbe ediyorum (Eyüp 42:3,5).¹¹*

“Habakkuk ... içindeki her şeyi boşalttığına göre bunların tümünü ve kendisini Tanrı'ya teslim etmeye hazırdır.”

Habakkuk söylemek istediği ya da söylemesi gereken her şeyi söylemiştir. Durumun her ayrıntısını, içini dışını iyice düşünmüştür. Şimdi içindeki her şeyi boşalttığına göre bunların tümünü ve kendisini Tanrı'ya teslim etmeye hazırdır. Bu – Tanrı ile ya da başka birisiyle - daha da fazla güreşmenin, boğuşmanın ve tartışmanın alternatifidir.

d. Gözleme ve bekleme sessizlik çağrısıdır

Gözcüler sadece bakmakla kalmaz, aynı zamanda dinlerler. Özellikle gece vakti en ufak seslere karşı dahi uyanık olmak çok önemlidir. Dinlemek için hem etrafın sessiz olması, hem de içsel anlamda sessiz kalmamız önemlidir. Eğer kafamız kendi sorunlarımızla meşgulse, zihnimizde birçok şey dönüp duruyorsa doğru bir şekilde işitmek çok zorlaşacaktır. Önemli sesleri kaçırabilir, olmayan sesleri hayal edebiliriz.

Habakkuk *bakayım RAB bana ne diyecek* (1) der. Peygamber bakması ve dinlemesi gerektiğinin, Tanrı'nın ne söyleyeceğine tüm dikkatini vermenin çok önemli olduğunun farkındadır. “Habakkuk gökyüzünden duyulabilir bir sese değil, daha çok yüreğinde, zihnindeki o fısıltılı, küçük sese bakıyordu.”¹² Tanrı'yı bu şekilde işitebilmek için içimizde sessiz kalmayı öğrenip geliştirmeliyiz. Her birey büyük olasılıkla deneylerle ve mevcut zamanın ve mekânın sınırlamaları sayesinde sessizliğin gerçekten bulunduğu ve Tanrı'yı dinlemenin en çok kolaylaşacağı durumu keşfedecektir.¹³

Chaim Potok'un *The Chosen* adlı romanında babasının korkunç, disiplinli sessizliği altında yaşayan Danny Sanders'in bir gün arkadaşı Reuven'e şunu söylediğini okuruz: “Sessizliği dinleyebilirsin, Reuven. Sessizliği dinleyebileceğini ve bundan öğrenebileceğini anlamaya başladım. Kendine has bir niteliği ve boyutu var. Bazen bana konuşuyor. Kendimi ona canlanmış hissediyorum. Konuşuyor. Ve onu işitebiliyorum. Tuhaf, çok güzel bir dokusu var. Her zaman konuşmuyor. Bazen – bazen ağlıyor, ve bazen sessizliğin içerisinde dünyanın acılarını işitebiliyorsun.”¹⁴

Habakkuk uzun süredir Tanrı'nın sessizliği de dahil olmak üzere böyle bir sessizliği tecrübe etmekteydi. “Tanrı'nın sessizlikleri – gizemli, çileden çıkaran, teselli eden, anlam dolu – en az Tanrı'nın sözü kadar güvenimizi gerektirir. Tanrı her zaman konuşmaz ve Tanrı'nın sessizliği konuşması kadar anlamlı ve etkilidir.”¹⁵

e. Gözlemek ve beklemek sebat gerektirir

Azim ve kararlılık gözcünün işinin ayrılmaz yönleridir. Gözlemek ve beklemek sadece zaman değil, aynı zamanda dayanıklılık ve sebatla ilgilidir:

*Ey Yerusuhalim, surlarına bekçiler diktim,
Gece gündüz hiç susayacaklar.
Ey RAB'be sözü anımsatanlar, Yerusuhalim'i pekiştirene,
Onu yeryüzünün övüncü kılanına dek
Durup dinlenmeden RAB'be yakarın, O'na rahat vermeyin. (Yşa. 62:6 – 7).*

Burada sözü edilen gözcülerin çağrılmasının ardında yatan amaç, Habakkuk'unkinden farklıdır. Sadece kendileri hiç dinlenmemekle kalmayacak, aynı zamanda RAB'be Yerusuhalim'in Babil sürgününden sonra restorasyonu ve canlandırılması hakkındaki vaatlerini "anımsatarak" ona rahat vermeyeceklerdi. Habakkuk yalvarmak ve yakarmak yerine gözlemek ve dinlemekte sebat göstermelidir. Ancak onun hizmeti de aynı kararlılığa ihtiyaç duyar.

Gözlerimizi bir kez açıp tek bir bakışla etrafımızda olup bitenleri gözlemlememiz yeterli değildir; dikkatimizi sürdürmemiz gereklidir. Bu sürekli dikkat peygamberin gözlemek ifadesi ile anlatmaya çalıştığı şeydir; çünkü neyi fark edip bilmenin faydalı olduğunu hemen anlayacak kadar net bir görüşe sahip değiliz. Gözcüler hiçbir şey işitmedikleri halde uyumazlar ve bir sesi bir ya da iki kez işitirlerse hemen alarm vermez, bekleyip dikkatle gözlerler.¹⁶

RAB'be tüm yürekle, kararlı bir şekilde sebat ederek yönelme niteliği Kutsal Yazılar'da sık karşılaşılan temalarından biridir.¹⁷ Gözcü olmak, uyuyakalmamak ve hatta konsantrasyonu yitirmemek için müthiş bir öz disiplin ve çelik gibi bir kararlılık gerektirirdi. Habakkuk kararlı bir şekilde gözlemeye ve Tanrı kendisine konuşmayı seçene kadar beklemeye karar verdi.

f. Gözlemek ve beklemek kişinin düzeltilmeye açık olduğu anlamına gelir

Habakkuk, Tanrı'dan ısrarlı talepleri sadece istediği yanıtı aldığı anda kesilecek, sadece Tanrı onun gibi düşünmeye başladığında susacak bir kişi değildi. Aksine Tanrı'nın kendisini düzeltereğini ve azarlayacağını bekler. *Yakınmalarım* (1) ifadesini hangi İbranice metinden okursak okuyalım bunun geçerli olduğunu görürüz. Bu ya "sunduğum argüman" ya da "aldığım düzeltme"¹⁸ anlamına gelebilir. Peygamber, ikinci *yakınmasına* karşılık olarak Tanrı'nın çok sade ve doğrudan bir yanıt vereceğini bilir. İlk duasının ardından çok güçlü bir yanıt almıştı ve Habakkuk buna kendi yanıtında sözünü esirgememişti. Bu nedenle Tanrı'nın kendisini azarlamasını ve düzeltmesini bekledi.

"Tanrı sadece dürüstlük değil, aynı zamanda alçakgönüllülük ister."

Tanrı sadece dürüstlük değil, aynı zamanda alçakgönüllülük ister. Kendisine iman edenleri içersine getirdiği kişisel ilişkide bizim dürüst olduğumuz kadar öğretilebilir olmamızı da ister. Böylece Habakkuk "kendisini RAB'bin azarlamasına hazırlar. Yakınmasının karşısında RAB'den aldığı

daha önceki vahyini sorgulama cüretini göstermiştir."¹⁹

Tanrı bizim arzularımızı yerine getirmek yerine kınamasını ifade etmeye karar verdiği zaman, yanıtı bizim işitmek istediğimiz yanıt olmadığı için kolayca bizi dinlemediğine karar verebiliriz. Dinlemeyi seçersek yaşamlarımızın değişmesi gerekeceğini biliriz. Temel

tutumlarımızın gitmesi gerekecektir. Alışkanlıkların ölmesi gerekecektir. Gözlememizi ve beklememizi hala bir erdem gibi sunabiliriz, başkalarına Tanrı'nın bize hala konuşmadığını söyleyebiliriz, ancak yüreğimizin ve düşüncelerimizin derinlerinde Tanrı'nın yaşamımıza uyguladığı düzeltmeyi kabul etmeye hazır olmadığımızı biliriz.

Habakkuk'un "Tanrı'nın kınamasına verdiği karşılık, içinde bulunduğu ruhsal durumu ve tüm hizmetinin etkililiğini gözler önüne serecekti. Bu Tanrı'nın peygamberi için çok önemli bir and ve bu sınavı geçebileceğini göstermeliydi."²⁰

Sonnotlar

¹ Eyü. 42:8.

² Carl E. Armerding, *Habakkuk*, Daniel-Minor Prophets; Cilt 7. The Expositor's Bible Commentary, ed. Frank E. Gaebelin and Richard P. Polcyn (Grand Rapids, Michigan: Zondervan Publishing House, 1985), s. 509.

³ David W. Baker, *Nahum, Habakkuk and Zephaniah: An Introduction and Commentary*, Tyndale Eski Antlaşma Yorum Kitaplar Serisi (Leicester, İngiltere, ve Downers Grove, Illinois: Inter-Varsity Press, 1988), s. 58.

⁴ F. F. Bruce, "Habakkuk", *The Minor Prophets: An Exegetical and Expository Commentary*, Cilt 2, ed. Thomas Edward McComiskey (Grand Rapids, Michigan: Baker Books, 1998), s. 857.

⁵ Krş. Mez. 37:1-7.

⁶ Yer. 37:1-21.

⁷ Bruce, s. 857.

⁸ Yer. 38:4-13.

⁹ Bkz. Mika 7:2-4

¹⁰ John Calvin, *Commentaries*, ed. ve çev. John Owen (Grand Rapids, Michigan: Baker, 1984), 15, s. 56.

¹¹ Krş. Mez. 131:1-3.

¹² Martin Goldsmith, *Habakkuk and Joel: God is Sovereign in History* (Londra: Marshalls, Morgan and Scott, 1982), s. 40.

¹³ Krş. Mez. 46:10, "Sakin olun, bilin ki Tanrı benim..."

¹⁴ Cornelius Plantinga Jr tarafından alıntılanmıştır. "Background Noise", *Christianity Today*, 17 Temmuz 1995, s. 42.

¹⁵ Plantinga, a.g.e.

¹⁶ Calvin, 15, s. 60.

¹⁷ Örn. Yas. 4:29; 1Ta. 22:19; Mez. 145:18-19; Yer. 29:11-13; Mat. 7:7-11; 21:22; 26:36-45; Ef. 6:18.

¹⁸ Bu nedenle Armerding, s. 509. Yşa. 1:18'de fiil hali kullanılmıştır: "gelin şimdi davamızı görelim", ve Habakkuk'taki bağlam benzer bir vurguyu düşündürür. Habakkuk "argümanlarını" sunmuştur ve şimdi Tanrı'nın kendisine aynı şekilde karşılık vermesini beklemektedir.

¹⁹ O. Palmer. Robertson, *The Books of Nahum, Habakkuk, and Zephaniah*, New International Commentaries on the Old Testament serisi (Grand Rapids, Michigan: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1990)., s. 167.

²⁰ Richard D. Patterson, *Nahum, Habakkuk, Zephaniah* Wycliffe Exegetical Commentary serisi (Chicago: Moody Press, 1991), s. 163; krş. Eyü. 13:3,12-15; 31:1-40; 38:1-2.

"Keşfedeceğimiz gibi, donatma, Tanrı'nın sözünün yapacağı bir şeydir.

Bizi donatanın Tanrı'nın sözü olduğunu ve önder ve öğretmenlerin bu donatma işinde rehber olarak kiliseye verildiğini anlayabilirsek, bunun gerçekleştiğinden emin olma sorumluluğumuzun büyüklüğünün farkında olabiliriz. Bizi donatan Tanrı'nın sözüyle, bunun gerçekleşmesi için sözün doğru şekilde kullanılması konusunda önemli bir sorumluluğa sahibiz.

Sağlam öğretiyse sevgi eşlik etmiyorsa bir eksiklik vardır. Öğreti ve sevgi el ele değilse o öğreti sağlam değildir. Sevgi sergilemiyorsa öğrettiklerimiz tam olmayacaktır.

Pavlus burada çok önemli bir ayrım yapar; meselenin, sözü duyurandan ziyade duyurulan sözün insanların yüreğinde örnek alınması olduğunu söyler. Bu çok önemli bir kavramdır.

Bu durumda kendimizi insanlara harika yemekler sunan aşçılardan ziyade, insanlara yemek yapmasını öğreten kişiler olarak görmemiz gerektiğini düşünüyorum. İnsanlara kendilerini nasıl doyurmaları gerektiğini öğretiyoruz. Bize bağımlı kişiler değil, öğrenciler yetiştiriyor olmamız gerek."

Christopher Cone

"Considering Some Biblical Goals for Teaching", Christopher Cone < <http://www.drcone.com/2014/06/03/considering-some-biblical-goals-for-teaching/> > (21.05.2015 tarihinde erişildi).

Türkiye'nin Hristiyan Kutsalları

Ken Wiest

Y.M.

The Christian Saints of Turkey: A Guide Inside the Early Church of Asia Minor

Andrew Jackson

(İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 2016)

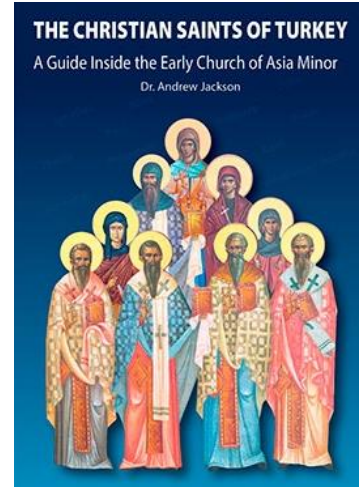
Bu gerçekten de pek harika ve yararlı bir kitap. Sıradan okuyucu için yazılmış ve çok iyi şekilde düzenlenmiş ve birçok renkli fotoğraf içeriyor. Kilisenin kuruluş tarihinden (İ.S. 30) Osmanlılar'ın 1453'te İstanbul'u fethedişine kadarki zaman dahilinde geniş konu başlıklarını kapsıyor. Yazar Andrew Jackson gerçek bir Türk aşığı. Türkiye'de 25 yıldan fazla ders vermiş ve seyahat etmiştir. İnanç turizmi kapsamında Türkiye'deki tarihi yerler turlarına ev sahipliği yapmaktadır.

Kitabın en güçlü yanı düzenidir. Üç yüz insan, yer, olay, konu ve hatta metin, tarihsel durumlarına göre, her biri kendine ait numaralı başlıkla düzenlenmiş. Bir başlık kitapta başka bir konu başlığına göndermede bulunduğu, o konunun numarası referans veriliyor, okuyucunun ilişkili konu başlıklarına kolayca ulaşması sağlanıyor. Kitap, içindekiler, sözlük ve kaynakça, kronolojik ve coğrafi tablolar içeriyor. Bu araçlar okuyucunun konu başlığıyla, kişiyle ya da olayla ilgili kısa bir sürede genel bir fikir kazanmasına yardımcı oluyor.

Kilise tarihini ve Türkiye'nin coğrafyasını birazcık bilen bir kişi, kitaptaki konularının bazılarını kolaylıkla tahmin edebilir. Kutsal Kitap'ta geçip de Türkiye'de bulunan coğrafi yerlerin dizininin 10 sayfa olması yine de şaşırtıcı. Kapadokya, Antakya ve diğer tahmin edilen yerlerin yanı sıra, Niksar, Sivas ve Sinop başlıkları da mevcuttur. Çok az bilinen olaylar ve kişiler hakkında da bilgilendirme yapılmıştır. Pavlus ve ünlü ilk gözetmenler veya piskoposlar hakkında başlıklar olmasının yanı sıra, Jackson daha az bilinen gözetmenler ile kendi kahramanlıkları ve çok az bilinen güçlü iman kadınları hakkında bilgilere de yer vermektedir. Türkiye'nin "Hristiyan tarihi" birçoğumuzun düşünebileceğinden çok daha geniş ve derindir.

En merak uyandıran ilavelerden bir kısmı, eski kilise gözetmenleri tarafından yazılmış mektuplardır. *Didache* gibi metinler ve gözetmenlerin mektupları, birçok nedenden ötürü ilginçtir. Öncelikle, kilisenin "ahlak" vurgusuna nasıl hızlı geçtiğini gösterirler. Mektuplar, teolojik gerçeğin tanımlayıcısı olmaktan çok teşvik niteliğindedir. Buna ek olarak, hem Eski hem de Yeni Antlaşma'ya bir hayli gönderme ve bunlardan alıntı yapılmış olması ilk kiliselerin Tanrı'nın sözünü ne kadar derinden özümsemiş olduğuna işaret etmektedir.

Jackson İgnatius'la, Antakya piskoposuyla ilgili oldukça fazla bilgiye yer verir. İgnatius İ.S. 83'te piskopos, yani bulunduğu şehirdeki ve civar bölgedeki kiliseleri yöneten ihtiyar oldu.

Jackson, İgnatius'un Roma'da şehitlik yolunda ilerlerken yazmış olduğu yedi mektubu alıntılanmış. Bu mektuplarda, İ.S. 83-110 yıllarında çeşitli gelişmeler olduğunu görüyoruz: İgnatius, kiliseden söz ederken *katolik* ("evrensel" anlamına gelmektedir) terimini kullanan ilk kişiydi. İgnatius ayrıca ilk defa bir grup kilisenin "tek piskoposu" olabileceğinden bahsetti, o bölgedeki herkesin o piskoposa bağlı olmasını istedi.

Biliyor muydunuz?

Onisimos, Filimon'un kaçan kölesi, muhtemelen Timoteos'tan sonra Efes'in gözetmeniydi.

Luka, Müjde'nin yazarı, büyük ihtimalle Efes'te vefat etti. Daha sonraki dönemlerde kalıntıları İstanbul'a getirildi ve Kutsal Elçiler Kilisesi'ne konuldu.

İgnatius'un mektuplarının lütuf konusunda daha az vurgusu ama güçlü bir ahlaki tınısı vardır. Tanrı'nın "yapmış olduklarından" az ve imanlının "yapması gerekenlerden" çok söz eder. Bu bir şekilde yaklaşmakta olan ölümünün farkında oluşuna atfedilebilir, bu mektuplar aracılığıyla son defa imanlılara yaşam hakkında teşvik vermiştir. Yine de müjdenin lütuf vurgusuna bu denli erken yönelmesi ilginçtir.

Efes'teki imanlılara yazdığı mektubun şu kısmı, ilk kilise döneminin önemli sütunlarından biri olan İgnatius'un umutları hakkında bir fikir verir:

Tanrı'nın sevdiceği, Kurtarıcımız İsa Mesih'e iman ve sevginiz doğrultusunda doğruluğu alışkanlık edinerek edindiğiniz namınızı iyi biliyorum. Tanrı'nın ardından gidenler olarak ve Tanrı'nın kaniyle harekete geçerek, size yakışan işi eksiksizce tamamladınız. Roma'da vahşi hayvanlarla savaşmamı sağlayacak dualarınız sayesinde şehit olarak ölmekle kendisini bizim için Tanrı'ya bir sunu ve kurban olarak sunmuş olanın kesinlikle bir öğrencisi olabileceğime güvenerek ortak ad ve umut uğruna Suriye'den (Antakya'dan) zincire vurulmuş halde geldiğimi duyunca çabucak beni görmeye geldiniz.¹

Kitaptaki ilave mektuplarda, hem İgnatius'un (vahşi hayvanlar tarafından parçalandı) ve Polykarpos'un şehitlikleri detaylı anlatılıyor.

Türk okuyucusunun ilgisini çekebilecek bazı detayları şöyle sıralayabilirim:

- Öncelikle tarihe atfedilmiş bu kitapta, Üçlü Birliği, özellikle de Mesih'in doğasını tanımlamada ilk kiliselerin gayretlerinin bir kısmı kısa ama etkili bir özetle anlatılmış (s. 32-34).
- İran, Orta Asya, Çin ve Hindistan bölgelerine yönelen müjdelemenin Doğu "merkezi" Edessa'ydı (Şanlıurfa).
- Timoteos Efes'te gözetmen olarak hizmet etti ve Artemis'in onuruna topluca yapılan bir ayini durdurmaya çalıştığı için seksen yaşında taşlanarak öldürüldü.
- Karaman, İ.S. 200-700 yıllarında "Bin Bir Kilise" olarak bilinen bölgenin vatanıydı.
- Osmanlılar tarafından İstanbul'un fethedilmesinden sonra Andreas, Luka, Timoteos, Konstanstinus ve İoannes Khrysostomos'un gömüldüğü Kutsal Elçiler Kilisesi, Fatih Sultan Mehmet tarafından Fatih Camii'ne dönüştürüldü.

Kitabın tek kötü tarafı, Anadolu'nun kilise tarihinde ne kadar büyük bir rol oynadığını gösteren böyle bir kaynağın Türkçe olmamasıdır.

Sonnotlar

¹ İgnatius'un Efes Kilisesi'ne Mektubu 1. Bölüm'den alıntılanmıştır.

1998-2006 Yıllarındaki Hizmetimden Çıkardığım Dersler

■ İsmail Kulakçioğlu

1994 yılında, iman ettikten iki yıl kadar sonra kilisemizde hizmet etmeye başlayan önder bir kardeş ile kilise meseleleri hakkında konuşuyorduk. Aklımda olan birçok fikri ona anlatıyor ve "Şöyle yapmalısınız... Böyle davranmalısınız... Şu olmaz..." gibisinden sözler ediyordum. O da bana birkaç kez, "Alçakgönüllü olmalı... Alçakgönüllü olmalı... Alçakgönüllü olmalı..." diyordu. Bir yandan konuşuyor, öte yandan kendi kendime, "Neden bu sözcüğü tekrarlayıp duruyor" diye soruyordum. Hizmet etmeye başladıktan sonra "Alçakgönüllü olmalı..." sözlerinin derin anlamını kavramaya başladım.

Aradan geçen yıllar içinde, hem kendi hem kilise hem de hizmet yaşamında karakter konularının ele alınıp tanrısal ilkelerle çözümüne önem ve öncelik verilmesi gerektiğine olan inancım her geçen gün arttı. Neden?

"Bir kez imanla kurtulduktan sonra, kurtuluş Müjde'sinde vaat edilen göksel bedenlerimize kavuşana dek, bir ayak imanken öteki ayak öğrenciliktir."

Bir kez imanla kurtulduktan sonra, kurtuluş Müjde'sinde vaat edilen göksel bedenlerimize kavuşana dek, bir ayak imanken öteki ayak öğrenciliktir. Tek ayakla yürüyüp işimizi zorlaştırmak istemiyorsak adım atarken iki ayağımızı birlikte kullanmalıyız. Bir adım iman, bir adım öğrencilik. Bir adım iman, bir adım öğrencilik. Bir adım iman, bir adım öğrencilik...

İsa Mesih'e itaat eden öğrenci olmanın doruk noktası hizmet etmektir. Hizmetin içeriğinde şunlar

olmalıdır: 1) Karakter olarak İsa Mesih'e benzemek tutkusu; 2) İsa Mesih'in doluluğundaki olgunluk düzeyine erişmek tutkusu.

Şu iki ayet yüreğimizdeki tutkuyu alevlendirmeli:

- 1) "Çünkü Tanrı önceden bildiği kişileri Oğlu'nun benzerliğine dönüştürmek üzere önceden belirledi. Öyle ki, Oğul birçok kardeş arasında ilk doğan olsun" (Rom. 8:29).
- 2) "Sonunda hepimiz imanda ve Tanrı Oğlu'nu tanımada birliğe, yetkinliğe, Mesih doluluğundaki olgunluk düzeyine erişeceğiz" (Ef. 4:13).

İsa Mesih'e karakter olarak benzeme ve O'nun doluluğundaki olgunluk düzeyine ulaşma tutkusu, hizmet eden bizlere Rab ile ilişkimizde ruhsallık, kilise ve toplum ile ilişkilerimizde davranışlarımıza mezziyetler kazandırır.

Hizmet yaşamımda Rab'be bir beden olarak hizmet etmenin iki temel direği olduğunu gördüm: 1) Ruhsal disiplinler (tövbe, dua, Kutsal Kitap üzerinde derin düşünmek, tapınma,

kilise yaşamı) ve 2) Tanrı sözü ve Kutsal Ruh'un yardımıyla alçakgönüllülük, sadakat, itaat, sevgiyle yürütülen hizmet. Ruhsal yaşamın vazgeçilmezleri arasında bu nitelikler arasında alçakgönüllülük, hem Rab'be hem kiliseye hem de topluma yönelik iyi bir yaklaşımda bulunmamızı sağlar.

Havarilerin İsa Mesih ile geçirdiği öğrencilik zamanına baktığımızda, birbirlerinin kimliklerini ve hizmetlerini yargılar durumda olduklarını görürüz. Aralarında kimin en büyük olduğunu tartıştıklarında İsa Mesih onlara bir çocuğu örnek gösterdi. Yetmişler göreve gidip döndüklerinde, hizmetlerinin sonucunda ruhların kendilerine boyun eğmesine seviniyorlardı, yani gururlanıyorlardı. İsa Mesih ise onlara en üstün yolu gösterdi: "Şeytan'ın gökten yıldırım gibi düştüğünü gördüm. Ben size, yılanları ve akrepleri ayakaltında ezmek ve düşmanın bütün gücünü alt etmek için yetki verdim. Hiçbir şey size zarar vermeyecektir. Bununla birlikte, ruhların size boyun eğmesine sevinmeyin, adlarınızın gökte yazılmış olmasına sevinin" (Luk. 10:18-20).

"Ruhsal yaşamın vazgeçilmezleri arasında bu nitelikler arasında alçakgönüllülük, hem Rab'be hem kiliseye hem de topluma yönelik iyi bir yaklaşımda bulunmamızı sağlar."

Sonuç olarak *alçakgönüllülük hizmetin sonunda değil, başında bulunur*. Kilise hizmet yaşamında ortaya çıkan birçok sorunun nedeni, Ruh'un ürünü olan alçakgönüllülüğe sahip olmak yerine günahlı benliklerimizle davranmaktır. Kardeşlerimizi sevgiyle kabul etmek ve itaat eden bir ruhla davranmak iyidir. Böyle davranmadığımızda "tövbe" bizlere yenilenmek için fırsatlar sunar: "Öyleyse kardeşlerim, borçluyuz ama, benliğe göre yaşamak için benliğe borçlu değiliz. Çünkü benliğe göre yaşarsanız öleceksiniz; ama bedenin kötü işlerini Ruh'la öldürürseniz yaşayacaksınız. Tanrı'nın Ruhu'yla yönetilenlerin hepsi Tanrı'nın oğullarıdır" (Rom. 8:12-14). **E**

"Iris Murdoch, 'Ahlaki hayatın düşmanı iyice şişmiş, amansız egodur' diye yazmıştı. Anlatmak istediği şey, daha net bir anlatımla, benmerkezciliğin erdemli olmanın önündeki en büyük engel ve bizi yuttuğu için kolayca önlenemez.. Benmerkezcilik, iyilik algımızı köreltir ve böylece hayatlarımızı zenginleştiren iyilik, nezaket ve empatinin hayatımızı zenginleştiren yönlerinin farkına varamayız. Aynı zamanda iyi olma arzumuzu da azaltır. İyi, nazik ve empati kuran biri olmaya, kendi derdimizi düşünmekten daha az motive oluruz.

... Bazı etkinlikler daha az benmerkezci olmamıza yardım eder. Beraber oyun oynamak gibi. Beraber oyun oynayan kişiler, etkinliğin iyi geçmesini istiyorlarsa, diğerlerinin beklentilerini de göz önüne almalıdır. Başkasının ıstırabına ortak olmak da daha az benmerkezci olmamızı sağlar. Başkalarının da yoğun duygular taşıdığı ve ilgimize ihtiyaç duyabileceğinin farkına varırız.

Dinlemek mesela... Dinlediğimiz zaman, bir süreliğine kendi derdimizi bir kenara bırakır bir başkasının derdine dikkat kesiliriz. Kendi çıkarlarımızın araya girmesine izin vermeyerek onların sıkıntısını anlamaya çalışırız. Elbette, düşüncelerimizi paylaşabiliriz ama bu sohbet olur, dinleme değil. Doğru dinleme, benmerkezciliği etkisizleştirip diğerine odaklanmadır."

Clifford Williams

The Life of the Mind: A Christian Perspective (Grand Rapids, MI: Baker, 2002), s. 54.

Lütufla mı Kurtuldunuz? Ne Tür Bir Lütufla?

▼ Jackson Wu

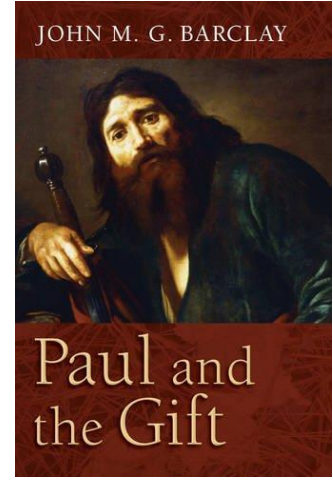
☞ Y.M.

Paul and The Gift

John Barclay

(Grand Rapids, Michigan: Eerdmans 2015)

John Barclay'ın *Paul and the Gift* adlı ezber bozan kitabını önce tanıtmak, sonra da işlemek istiyorum. Barclay, dünyanın önde gelen Yeni Antlaşma teologlarından biridir. Son çalışması, Kutsal Kitap'taki ve antik Roma Grek (Yahudi dünyası da dahil) dünyasındaki "lütf" anlayışına büyük bir katkı sağlamaktadır.

Ne Tür Bir Lütf?

Bizler lütufla kurtuluyoruz, peki ne tür bir lütufla?

Barclay'a göre, lütfun altı "mükemmelliği" ya da yönü vardır. Çeşitli nedenlerden ötürü, *bunlardan yalnızca birkaçına karşı hassas olmaya eğilim gösteriyoruz*. Sonuç olarak, insanlar birbirleriyle bu konuda konuşurlarken karşılarındakini hatalı ve sapkın olmakla suçlamaya meyillidirler, oysa aralarındaki tek fark sadece lütfun bir yönünü diğerinden fazla vurgulamaktır.

Lütfun altı "mükemmelliği" için kullandığı terminolojiyi ayrı tutmak zor olabilir. Bu nedenle, ilk olarak onun terimlerini kullandıktan sonra, anlamlarını hatırlamak için alternatif yollarla birlikte birer açıklama sunacağım.

1. Aşırı bolluk

Bu mükemmellik, armağanın (yani, lütfun) kendisiyle ilgilidir. Armağanın bolluğunu, kalıcılığını ve **savurganlığını** anlatır.

2. Tekillik

Bu yön lütfeden kişiyle ilgilidir. "Tekilik", kişinin lütfu dışsal zorlamalar ve baskı sonucu değil de kendi gönül zenginliğinden ve erdemlerinden ötürü sunduğu gerçeğini tanımlar. Belki de daha açık anlaşılması için "karşılıksız" ya da "özgürce" kelimelerini kullanabiliriz. Tanrı'nın lütfunun ve özgürlüğünün iç içe olduğunun görüldüğü Romalılar 9-11 iyi bir örnektir.

3. Öncelik

"Lütfun" bu boyutu da verenle ilgilidir, kendisi armağan vermek için ilk adımı atar. Kişinin armağan vermesi, alanın bir talebine karşılık değildir. "Öncelik" ifadesi kötü değildir, ama bazıları bunun yerine "*ilk adımı atmak*" ifadesini tercih eder.

4. Fayda

Son üçlü, büyük ölçüde alan kişiyle bağıntılı tanımlanır. Lütfun "etkisi", "ne için amaçlanmışsa onu tamamıyla yerine getirmesidir" (73). İnsan bir aracı bile olsa, eğer sonunda tasarlanmış olan faydayı sağlıyorsa Tanrı'nın lütfunun "etkisi" söz konusudur (bu ister çocuğun doğması, ister ölümden kurtulma, ister yeni bir yürek ya da benzeri olsun.)

5. Uyuşmazlık

Barclay, Pavlus'u yorumlarken, lütfun bu boyutuna diğerlerinden daha fazla odaklanır. Maalesef "eşleşim" çoğumuzun matematik dersi dışında kullandığı bir kelime değildir. Barclay, "mükemmel bir armağan koşulsuz, yani, alan kişinin buna değip değmediğine bakmadan şekillenmelidir" demektedir (72-73).

Daha kolay bir ifade "layık olmamak" olabilir. Vurgu, alan kişinin layık olmayışının altında yatmaktadır. Kasıtlı olarak "koşulsuz" ya da "kazanılmamış" kelimelerini kullanmıyorum. Bunun nedenleri de aşağıda açıklanmaktadır.

6. Döngüsel olmaması

Barclay'ın lütfun bu son kısmı ile ilgili yorumları, birçoklarına çok ayıp gelebilir. Eğer armağan alıcının bir şekilde karşılık vermesi beklentisi olmadan veriliyorsa, lütuf "döngüsel değildir". Reform'dan beri Hristiyanlar, her defasında daha da fazla, lütfun "ek şartları"nın bulunmamasıyla "karşılıksız" olduğunu vurgulamışlardır.

Ancak Barclay kapsamlı bir argümanda bulunur:

Bu, eski uygarlıklarda mükemmel armağanlarla ilgili yaygın bir anlayış değildi. Armağanlar, hiçbir geri dönüş beklentisi veya mecburiyeti olmadığı, ancak karşılıklı alıp verme ya da karşılığını ödeme gibi düşüncelerden tamamıyla da bağımsız kılınmadığı gerçeğiyle borç veya alışverişten ayırt ediliyordu; esasında, ancak tek taraflı olmadıkları zaman birer armağan olarak işlevlerini yerine getirebilirlerdi. (74)

Daha sonra, bir armağanın alıcıyla alakalı olarak koşulsuz (beklentsiz) olmadan koşulsuz (başlıca koşullardan muaf) olabileceğini belirtir (562).

Barclay, günümüzde çoğu insanın antik dünyada lütufla (armağanlarla) ilgili bu genel görüşün farkında olmadığı bazı tarihi gerekçeleri açıklar. Özetle, Reformcular endüljans uygulamasına karşı savaştığında çoğu Protestan Tanrı'nın lütfunun imanlıdan ister tapınma, ister itaat ya da benzeri bir şey olsun hiçbir beklentisi olmadığını inkar ederek aşırı düzeltmeye kaçmıştır.

Kitabın tam bir teolojik taslağını sunma amacında değilim. Aksine, bazı teolojik çıkarımlara ve misyolojik uygulamalara sataşmayı amaçlıyorum.

Kısacası, Barclay argümanını bu şekilde sunmaktadır. Kitabın ilk yarısında, lütufla ilgili yazmış eski yazarların geniş yelpazesini ustaca özetler. Daha sonra bu bağlamın kilise tarihinden modern zamanlara doğru nasıl anlaşılacağına ele alır. Son olarak, kitabın ikinci kısmı Romalılar ve Galatyalılar kitaplarıyla ilgili görüşlerini içerir. 📖

Kaynak: "Saved By Grace? Which Kind?" Patheos < <http://www.patheos.com/blogs/jacksonwu/2016/01/20/saved-by-grace-which-kind/> > (13.04.2016 tarihinde erişildi). Alıntılanarak İzin ile kullanıldı.

Tanrı'nın Lütfunun Anlamı

▣ *Jayson Georges*

☞ *Y.M.*

Dr. John Barclay Durham Üniversitesi'nde Lightfoot Professor of Divinity'dir (Durham Joseph Barber Lightfoot'tan itibaren Durham Üniversitesi'nde verilen bir profesörlük unvanıdır). Son kitabı Paul & The Gift (Grand Rapids, Michigan: Eerdmans, 2015) "öncü" ve "çığır açan" olarak ses getirmiştir. Son dönemlerde Kutsal Kitap Edebiyatı Cemiyeti'nden (Society of Biblical Literature) sayısız insan bu kitap için "Pavlus'un teolojisi üzerine son 30 yılın en önemli kitabı" demiştir. Galatyalılar'daki onur, utanç ve lütf hakkındaki bu yazı, 14. bölümden alıntılar içermektedir.

Pavlus'un lütf teolojisi, onur ve statü yarışlarının olduğu bir kültüre radikal bir müdahaleydi. Pavlus'un müjdesi, Tanrı'nın Mesih'teki son ve tam armağanının, beklenildiği üzere, layık olmak gibi ön koşullara bakmadığını, layık olup olmadığına bakılmaksızın verildiğini ve gerçekten de esas ve önemli sayılan tek liyakati sağladığını duyurmaktadır. Pavlus'un hem Yahudi hem de Yahudi olmayan çağdaşları, sanki bütün iyi armağanlar şu veya bu kriterden ötürü (örn. etnik köken, sosyal statü, cinsiyet, eğitim, ahlaklılık veya yaş) layık olduğu düşünülenlere veriliyormuş gibi, Tanrı'nın iyilikseverliğinin, cömertçe olmasına rağmen, ayırım gözeterek verildiğini varsaymaya yatkındılar. Tanrı'nın cömertliğinin (ve doğrunun cömertliğinin), armağanları için şu veya bu şekilde nitelikli kimselerle sınırlı olduğunu düşünmek yaygındı.

Ancak Pavlus tanrısal armağanın layık olup olmadığına bakılmaksızın verildiğini bildirmektedir (Pavlus'un lütf tanımlaması) ve böylece yeni bir toplum yapısı ve yeni bir değer anlayışı ihtimalini yaratmaktadır. Vaftiz, benliğin ve toplumun tamamen yeniden kurulmasından oluşur: "Artık ne Yahudi ne Grek, ne köle ne özgür, ne erkek ne dişi ayrımı var. Hepiniz Mesih İsa'da birsiniz" (Gal. 3:28). İnsanlara bakmaksızın Mesih'te etkin olan Tanrı (Gal. 2:6) kurtardıklarını layık kılar ve daha önceki sembolik yaptırım sistemlerine bakmaksızın, birbirlerini Tanrı tarafından hoş karşılanmış ve onurlandırılmış kimseler olarak fark etmelerini sağlar. Mesih'te verilen Tanrı'nın onuru, esas sayılan tek onurdur, ancak her şey için esas sayılır.

Bu yalnızca yeni bir topluluk oluşturmakla kalmaz, yeni bir tür topluluk oluşturur. Pavlus'un ve kiliselerin yaşadığı Roma kültürü, hem topluma hükmeden hem de refahını tehdit eden onur için savaş rekabetini içermekteydi: Hırs kolaylıkla kibre, kıyaslama aşağılamaya ve rekabet şiddete dönüşüyordu. Galatyalılar'ın sonunda ve teolojisinin zirve noktasında Pavlus, "benliğin" rekabet halindeki güdülerinden özgür kılınmış (Gal. 5:19-21) ve Ruh'un meyvelerini kullanmayı öğrenen (Gal. 5:22-23) Mesih'teki yeni topluluğun parametrelerini oluşturur (Gal. 5:13-6:10). Bu da yeni bir değer sistemi oluşturur ve böylece "ruhsal" olanları (Gal. 6:1) ve sözü yeni öğretenleri (Gal. 6:6) onurlandırır. Ancak bu alternatif değer sisteminin ayırıcı özelliği, özellikle rekabete karşı yönlendirilmesidir: Onurun rekabetçi ruhuna karşı savaşınlara en büyük onur verilir (Gal. 6:1-5). Böylece Pavlus'un onuru yeniden tanımlaması, sosyal birleşme ve karşılıklı yapıcılığı yaratan niteliklere itibar kazandırır.

Bu Pavlus'un "teolojisine" sıkıştırılmış sosyal bir "etik" değildir; lütf teolojisinin kaçınılmaz sonucudur. Eğer lütufla aklanma Tanrı'nın yalnızca Mesih'in yaptıklarıyla değer sağlaması demekse, eski etnik veya sosyal ayrımcılıkları (örn. Antakya'da sofrada yaşanan ayrımcılık gibi, Gal. 2:11-14) ve insanın değer kriteriyle ölçülen onurun peşinden gitmeyi sürdürmek müjdeyi doğrudan inkar etmektir. Layık olmayanlara verilen bir armağan temelinde kurulan bir topluluk olarak, hem kilise yeni değer sistemini örnek almak üzere güçlendirilir hem kiliseden bu talep edilir hem de kilisenin esas sayılan saygınlığı – yani Tanrı'nın Mesih'teki çocukları ve böylece mirasçıları olmayı – başkalarına bildirmesi gerekir. 📌

Kaynak: "The Meaning of Grace", *HonorShame* < <http://honorshame.com/the-meaning-of-gods-grace/> > (13.06.2016 tarihinde erişildi). İzin ile kullanıldı.

Lütuf Karşılık Bekler mi?

■ Jackson Wu

■ Y.M.

Tanrı'nın lütufu, ilişki kurmaya yönelik bir davettir. Bu ilişki bir mecburiyet yaratır ki bu durum her ilişki için geçerlidir. O'nu sevmeli ve onurlandırmalıyız. O'nun ailesine aidiz ve bu nedenle diğer imanlılardan bağımsız değiliz.

İşte *kritik bir itiraz*: Karşılık bekleyen bir armağan (zaman ilerledikçe bir karşılık beklenir), karşılıksız lütuf değildir; daha ziyade ileride vereceğimiz karşılık ile koşullandırılan bir teminattır.

Lütuf Koşullu Olur mu Hiç!

Bu itiraza yönelik birkaç cevabım olacak.

1. İleride verilecek karşılık ile ön ödemeyi birbirine karıştırmayın.

Bu noktada, ilk yazımda listelenen lütfun altı yönünü anımsamak¹ son derece hayatidir. Tanrı'nın lütufu, armağanını alacak olan kişinin buna değip değmediğini önemsemeden verildiğinde mükemmelleşir. (İlk paylaşımında buna "uyuşmazlık" denmiştir.) Lütfun bu boyutu, lütfu kavuşturulmanın ön koşuluyla alakalıdır.

Barclay "aykırı, uyuşmaz" lütufu, lütfun "döngüsel olmayışından" ayırır; yani, lütuf alan kişinin bir armağana karşı *ileride* vereceği karşılığın beklentisinden ayırır. Dikkat edin, *ilk önce* armağan verilmektedir. Lütuf almak için bir ön koşul değildir. Lütuf değer biçilmeden verilir, bu nedenle de karşılıksızdır; ancak bir kez verilmişse de bir karşılık bekler.

2. Tanrı ilişki ister

Daha önceki yazımda, armağanların ilişkiler oluşturmak ve geliştirmek için araçlar olarak kullanıldığını belirtmiştim. Eğer Tanrı karşılık istememiş olsaydı, Tanrı bizimle ilişki sürdürmek istemiyor gibi olurdu.

3. Tanrı iyiliğimizi ister

Tanrı'nın bizden lütfuna uygun karşılık vermemizi beklemesi, *bizim* uğrumuzadır, *bizim* yararımızdır. İman, itaat ve tapınma gibi karşılıklar iyi şeyler içindir. Eğer Tanrı bir karşılık beklemeseydi, kutsanmamızı istiyor olmazdı.

4. Tanrı ahlaksal olarak iyidir

Bu, güç algılanan bir noktadır ve ikinci kez okunmayı gerektirmektedir. Karşılık beklemenin, bir armağana karşı ahlaki ve doğru bir tepki olduğunu aklınızda tutun (örn. şükranlarını sunmak, artan bir sadakat vb.; Rom. 1:18-21). Lütfu karşı kayıtsızlık, acı bir durumdur.

Eğer bize bir armağan verseydi ama bizden buna (ahlaki açıdan) olumlu bir tepki verme amacı gütmeseydi, *o zaman* Tanrı'nın vermiş olduğu armağanının bizde iyi bir etki yaratmasını

istemediğini gösterirdi. Tanrı bizim vereceğimiz tepkiye kayıtsız gibi görünürdü, sanki bizlerin ahlaki olmadığını umursamıyor gibi bir izlenim uyandırır.

5. İtiraz sorunu karmaşıklaştırır

Bize zaten armağan vermişse, ileriye yönelik bizden bir beklenti içinde olduğundan ötürü Tanrı'yı nasıl eleştirebiliriz?

Her şeye karşın, armağanını esirgememiştir. İlk önce armağanını vermiş olmasına rağmen, neden Tanrı'yı eleştirmeye meyilliyiz? Bir karşılık vermek istemeyen insanı eleştirmek yerine.... Yukarıdaki itiraz neredeyse insanların Tanrı'yı verdiği lütuf için onurlandırmamasını aklayacak şekilde tasarlanmıştır.

Basit Bir Örnek

Yardım kuruluşları muhtaç kimselere para ve diğer yardımlarda (örn. lütuf) bulunur *ama her zaman yardımı alan kişilerin bu armağanlara uygun şekilde karşılık vermesi beklentisiyle*.

Uygun karşılık, armağanın kendisiyle birlikte çeşitlilik gösterebilir. Belki bir evi veya köyü yeniden inşa etmek için araç gereç ve inşaat malzemesi kullanmak anlamındadır. Belki yemek yardımı bölgedeki herkese adil bir şekilde dağıtılmalıdır. Yardım kuruluşları armağanları (örn. lütuf) bir teminat olarak verir ama alan kişilerin etik açıdan doğru karşılık verme sorumluluğundan muaf oldukları anlamına gelmez bu.

Aynı şekilde, kiliselere, kilise hizmetlerine ve yardım kuruluşlarına bağışlar yapılır. Bağışçılar bu organizasyonların bağışları verildikleri amaca uygun ve hikmetli bir şekilde kullanmaları beklentisi içindedirler.

Bu beklentiler olmadan lütuf, keyfi ve sevgiden yoksun olurdu, çünkü veren kişiler insanların armağan(lar)a doğru bir karşılık verme beklentisi içinde olmazlardı. **e**

Kaynak: "Does Grace Require Reciprocity?" Patheos < <http://www.patheos.com/blogs/jacksonwu/2016/02/25/is-grace-conditional/> > (21.03.2016 tarihinde erişildi). İzin ile kullanıldı.

Sonnotlar

¹ Bkz. yukarıdaki "Lütüfla Mı Kurtuldunuz? Ne Tür Bir Lütüfla?" başlıklı makaleye.

Kaynak: James McGrath, "Forgiveness: It's Easier than Math", Patheos < <http://www.patheos.com/blogs/exploringourmatrix/2016/02/forgive-its-easier-than-math.html> > (15.07.2015 tarihinde erişildi).